

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete, Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i
fritidshem, 15 hp
VT 2022
Fakulteten för lärarutbildningar

Lek i fritidshemmet

Personalens uppfattningar om den informella lekens betydelse

Stefanie Kerkai och Julia Kristiansson

Författare

Stefanie Kerkai och Julia Kristiansson

Titel

Lek i fritidshemmet - Personalens uppfattningar om den informella lekens betydelse.

Engelsk titel

Play and the leisure center- perceptions of the personnel in terms of meaning through informal play.

Handledare

Lisa Fransson

Examinator

Sara Lenninger

Sammanfattning

Studiens syfte är att undersöka personalens uppfattningar om den informella lekens betydelse på fritidshemmet. Detta undersöks med hjälp av fenomenografi som teoretiskt perspektiv då det riktar sig till personalens uppfattning om ämnet. Semistrukturerade intervjuer genomförs med fyra personal i två olika fritidshem. Resultatet kategoriseras i fyra kategorier med tillhörande underkategorier. Kategorierna som framgår är: personalens uppfattningar om den informella leken, personalens roll i den informella leken på fritidshemmet, lekens betydelse på fritidshemmet och lärmiljöns betydelse på fritidshemmet. Utifrån personalens uppfattningar har den informella leken stor betydelse på fritidshemmet, vilket gör att personalen behöver skapa utrymme och främja för den.

Ämnesord

Fritidshem, uppfattningar, informella leken, fenomenografi, lekens betydelse, meningsfull fritid.

Förord:

Vi vill tacka våra respondenter som deltog i studien för att göra detta arbete möjligt för oss. Vi vill även rikta ett stort tack till vår handledare Lisa Fransson som stöttat oss under resans gång, det har betytt mycket för oss. Sist men inte minst ett stort tack till våra familjer och närstående som har trott på oss genom hela utbildningen och funnits där när det känts tufft. Vi är så tacksamma för er.

Tack!

Stefanie Kerkai och Julia Kristiansson

Innehållsförteckning

Förord:	3
1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar.....	8
1.2 Centrala begrepp	9
2. Lärandeteorier	10
2.1 Piagets kognitiva perspektiv.....	10
2.2 Vygotskijs sociokulturella perspektiv	10
3. Forskningsgenomgång	11
3.1 Informell och formell lek	11
3.2 Lärmiljöns betydelse	12
3.3 Sociala relationers betydelse	13
3.4 Personalens roll i den informella leken	16
3.5 Sammanfattning av forskningsgenomgång	18
4. Teoretiskt perspektiv	19
5. Metod	21
5.1 Urval.....	21
5.2 Genomförande	22
5.3 Analysbeskrivning.....	22
5.4 Etiska överväganden.....	23
5.5 Tillförlitlighet	24
5.6 Metoddiskussion.....	24
6. Resultat	26
6.1 Personalens uppfattningar om den informella leken	26
6.1.1 Egeninitierade lekar.....	26
6.2 Personalens roll i den informella leken på fritidshemmet.....	27
6.2.1 Observatör.....	27
6.2.2 Deltagande	28
6.3 Lekens betydelse på fritidshemmet	29
6.3.1 Social utveckling	29
6.4 Lärmiljöns betydelse på fritidshemmet	30
6.4.1 Lärmiljön inomhus och utomhus	30
7. Analys	33

7.1 Utfallsrummet.....	34
8. Diskussion	35
8.1 Vidare forskning av ämnet	39
Referenslista:	40
Bilagor	44

1. Inledning

Denna uppsats och studie intresserar sig för personalen i fritidshemmets uppfattningar om den informella lekens betydelse. Efter genomförandet av denna undersökning kan förståelsen för den informella lekens betydelse ökas hos personalen i fritidshemmet. Detta i syfte att kunna skapa en meningsfull fritid i fritidsverksamheterna, där den informella leken får ta plats och främja för barnens utveckling och lärande.

Den informella leken är den lek som inte är styrd i verksamheten, utan styrs av barnen själva utifrån deras egna erfarenheter och upplevelser. Denna lek kallas också för den fria leken. I olika forum på sociala medier uttrycker personal många delade meningar om riktlinjerna för den informella leken. Personalen på fritidshemmet verkar alltså utifrån detta vara klivna i frågan om hur barnens informella lek bedrivs i verksamheten. Därför blir denna studie, om den informella leken betydelsefull och användbar ute i verksamheterna för personalen där de kan styrka den informella lekens betydelse. Forskning visar att den informella leken är viktig och behöver ges utrymme i verksamheten. För att detta ska ske behöver personalen en kompetens och vetenskaplig grund att vila på. Skolverket (2014) belyser att leken bör vara en central del i fritidshemmet då leken kan vara betydelsefull för barnens samarbete och kommunikationsförmågor. Vidare beskriver Skolverket (2014) att personalen i fritidshemmet bör vara nära till hands när barnen leker på eget initiativ för att inte bli störda av andra barn.

Leken är en central del i fritidshemmet och under vår utbildning har det funnits skiljaktigheter kring lekens betydelse i fritidshemmet och hur stort utrymme den får i verksamheten. Det har också uppmärksammats under verksamhetsförlagda tillfällen att det är personalen i fritidshemmet som styr över vilka regler som är tillåtet och inte tillåtet när det gäller fritidshemmet, utifrån detta får barnen planera och skapa sina egna aktiviteter.

Kane (2015) lyfter att barn bygger sina lekar utifrån redan funna kunskaper och erfarenheter, leken blir alltså upplevelsebaserad. Hon har via aktionsforskning

kommit fram till att det finns oändligt många sätt att se på leken och hur man kan ge utrymme för denna på fritidshemmet. Resultatet visar att den fria leken kan ses som ett lärande, där personalen i fritidshemmet skapar olika lärmiljöer för barnen på fritidshemmet (Kane, 2015). Även Skolverket (2014) betonar detta som en central del i fritidshemmets uppdrag. Genom att skapa olika lärmiljöer bidrar personalen i fritidshemmet till goda relationer mellan barnen. Deras roll blir också att tillföra material och främja den informella leken genom att vara lyhörda och intresserade för barnens intresse. Materialet som barnen kan behöva i sina lekar är det som de finner ett intresse kring för att kunna utveckla sina sociala relationer. I den informella leken kan personalen i fritidshemmet ses som en resurs för att erbjuda en variation av lärmiljöer och utmanande i barnens lekar (Skolverket, 2014).

Fritidshemmet ska enligt Skollagen (2010:800) erbjuda en meningsfull fritid där barnens intressen ska ses som ett lärande i skapandet av lärmiljöerna som integrerar utveckling och ett inkluderande arbetssätt. Här menar Skollagen (2010:800) att ett relationellt synsätt på lärandet sker i mötet med de sociala omständigheterna, organisatoriska faktorer och där en gemensam värdegrund står i fokus. Utifrån detta synsätt är det allas ansvar att möta barnens behov och förutsättningar för att ta sig in i de sociala relationerna. Det blir i sin tur viktigt att ge alla barn möjlighet till delaktighet och inflytande över verksamheterna och hur lärmiljöerna kan vara uppbyggda för att integrera omsorg och lärande. Med lärmiljöer menas också de rumsliga omständigheter som finns i verksamheten, till exempel tydliga bildschema, dörrstoppare och bullerdämpning. Dessa rumsliga faktorer kan spela stor roll för att ge barnen möjlighet att utforska den informella leken. Det är även av vikt att personalen skapar dessa förutsättningar till barnen (SFS, 2010:800). Sammanfattningsvis kan vidare forskning vara intressant, relevant och bidra till konkreta redskap för personalen på fritidshemmet. Därför föreligger det även ett intresse att studera hur personalen i fritidshemmen uppfattar den informella lekens betydelse.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur personalen uppfattar den informella lekens betydelse på fritidshemmet.

Följande frågor är formulerade som utgångspunkt för insamlande av empiriskt material till studien:

1. Hur uppfattar personalen i fritidshemmet den informella lekens betydelse för barnen?
2. Hur uppfattar personalen i fritidshemmet att de främjar för den informella leken?

1.2 Centrala begrepp

I detta kapitel lyfts och förklaras centrala begrepp som använts genom hela studien.

Barn – begreppet barn används i denna studie i stället för elever eftersom fritids är frivilligt och begreppet elever ofta förknippas med skolans verksamhet.

Personal i fritidshem - studien riktar sig till all personal i fritidshem, oavsett utbildning och befattning då alla kan bidra med relevanta uppfattningar kring den informella lekens betydelse. Med all personal innefattas barnskötare, elevassistenter, fritidspedagoger och lärare i fritidshem. Skolverket (2020) har i undersökningen kommit fram till att utbildad personal är en bristvara i fritidshemmen. Därför omfattar studien all personal i fritidshemmet.

Informell lek – den informella leken används för denna undersökning då begreppet ”fri lek” inte är fri från allt. Eftersom barnen får regler att förhålla sig till för att verksamheterna ska fungera. Den informella leken innehåller också regler att förhålla sig till men begreppet informell lek lämpar sig bättre i just denna studie.

Formell lek - den lek som är planerad i detta fall av personal i fritidshem. Det innebär oftast att det finns en tanke bakom, en tanke om ett lärande eller strävansmål som personalen vill uppnå med hjälp av styrdokumentet.

2. Lärandeteorier

I denna studie används två lärandeteorier med koppling till barns utveckling i olika stadier beroende på ålder och mognad. Dessa relateras senare i studiens diskussion kopplat till respondenters svar utifrån intervjuer och tidigare forskning kopplat till studiens syfte.

2.1 Piagets kognitiva perspektiv

Säljö (2017) skriver om Piagets kognitiva perspektiv som ett teoretiskt perspektiv som har spelat roll för skolan. Detta perspektiv handlar om hur man ser på barns utveckling. Jean Piaget levde under åren 1896–1980 och blev en känd forskare och var särskilt intresserad av tänkandet. Hans teori gick ut på att barnet/människan går igenom olika utvecklingsstadier. De olika stadierna är: sensomotoriska 0–2 år, det pre-operationella 2–6 år, det konkret-operationella 6–11 år och det formal-operationella 12-år. Piaget menade att för barnet/människan ska förstå sin omvärld behöver hen använda sig av assimilation som betyder att nya erfarenheter kan läggas till gamla erfarenheter utan att något behöver ändras i hjärnan. Det kan också ske genom ackommodation som betyder att gamla erfarenheter måste göra plats åt nya erfarenheter för att hen ska få en förklaring åt det hen försöker klura ut. Piaget är emot att leken ska styras av en vuxen eftersom barnet själv måste få klura ut saker och ting och på så sätt lära och utveckla sig (Säljö, 2017).

2.2 Vygotskijs sociokulturella perspektiv

En annan teoretiker som Säljö (2017) skriver om som präglat skolvärlden är Lev Vygotskij. Det som bland annat skiljer Piaget och Vygotskij åt är synen på utveckling och lärande. Till skillnad från Piaget som menar att människan utvecklas i vissa stadier och åldrar menar Vygotskij att människan lär hela tiden. Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen innebär att mänsklig utveckling sker i samspel med andra oavsett ålder och kultur (Säljö, 2017). På fritidshemmet är barnen och personalen i samspel hela tiden, olika åldrar, olika kulturer och olika erfarenheter. Barn leker och utvecklas med varandra.

3. Forskningsgenomgång

Nedan presenteras relevant forskning om den informella lekens betydelse riktat till fritidshemmets kontext. Forskningen lyfter vikten av den informella leken i till exempel relationsbyggandet, social utveckling samt lärmiljöns betydelse. Sökmotorer och databaser som använts för att finna relevant information är Diva, Summon, Google, Swepub och Google Scholar med sökord som leken, leken i fritidshemmet, informell lek, lekens betydelse, lärmiljöer och sociala relationer i fritidshemmet.

3.1 Informell och formell lek

Leken bidrar till demokratiska värderingar, där barnen får utveckla förmågor såsom respekt och empati för varandra är något Lager (2015) slår fast. I leken blir barnen utmanade att lösa och hantera konflikter som kan uppstå. Ett annat sätt att se på demokratin i fritidshemmet har Holmberg och Kane (2020) sett då de menar att demokrati i fritidshemmet är att ge barnen val till aktiviteter och vara medbestämmande. Genom att barnen får välja ”fritt” men på personalens villkor, alltså inom vissa ramar och regler som är passande i en planering. Holmberg och Kane (2020) skriver i sin artikel att i skolans styrdokument benämns leken på ett sätt som ska ge barnen en meningsfull fritid efter det att utveckling och lärande benämns. När barn själva får välja ses den fria leken som meningsfull där de efter en styrd skoldag får bestämma själva utan en vuxen som övervakar. Resultatet visar att barnen inte ser detta som ett lärande utan de ser det som sin fria tid, vare sig de lär sig något eller inte. Det krockar lite med personalens uppdrag på fritidshemmet där de ska planera aktivitet, dokumentera och utvärdera efter styrdokument. En del av syftet med artikeln är att belysa talet om leken, hur benämner till exempel skolans styrdokument fenomenet lek? Ska leken benämnas som den ”fria” leken, leken som lärande eller lek som den kan vara, ”bara” lek? Talet om leken som ett redskap till lärande används mer i styrdokument än vad talet om leken borde vara enligt Holmberg och Kane (2020). En artikel skriven av Lager (2015) involverar två lärare som gör en fallstudie och ett kvalitetsutvecklingsarbete i ett fritidshem. Syftet är att undersöka hur ett kvalitetsarbete visar sig genom olika metoder i praktiken och metoderna som används är bland annat observation, intervjuer och

leklådor. Det som undersöks är skapande av lärande genom olika metoder för barn på fritids, ett socialt lärande. Resultatet av studien påvisar att i kvalitetsarbetet som gjorts kan en social utveckling ses och därmed att ett kvalitetsarbete i form av planering, genomförande, dokumentation och utvärdering lönar sig. Lager (2015) skriver att fritidshemmet ofta förknippas till lek och just dess lärande och utvecklingsområden. Barnen får i den informella leken möjlighet att ta ansvar och ställning till de hinder som kan uppstå i dessa situationer. I lekarna får barnen möjlighet till nya relationer både genom egna initiativ och genom personalens hjälp att främja detta i fritidshemmet (Lager, 2015). Haglund (2009) jämför i sin artikel det svenska fritidshemmet med USA:S after school programs och anser att fritidshemmet i Sverige hamnat i skymundan sen det blev mer bundet till skolan under 1990-talet. Trots att fritidshemmet bundits mer till skolan är det ändå barnets meningsfulla fritid som räknas och i artikeln kan det läsas om de allmänna råden och att barnets behov och intressen skall tas tillvara på. Tiden på fritidshemmet ska vara både rolig och bidra med utveckling och lärande. För att barnen ska få möjlighet till detta behöver personalen skapa ett varierat innehåll i fritidshemmet genom att möjliggöra för utveckling både i grupp och individuellt. Skillnaden mellan det svenska fritidshemmet och after school programs är att i USA har barnen inte samma möjlighet till att utöva ett visst intresse via leken utan får anpassa sig efter vissa aktiviteter (Haglund, 2009).

3.2 Lär miljös betydelse

Leken bidrar med flera olika färdigheter som benämnts tidigare. En av de viktiga faktorerna för att leken ska kunna bidra med dessa färdigheter är lärmiljön som behöver skapas i fritidshemmet vilket Nohrstedt (2011) har uppmärksammat. Detta har han studerat i skolans verksamhet och hur personalen utformar dessa i relation till barnens intressen och behov. Resultatet visar att personalen ska se rummet som den tredje pedagogen, där personalen och barnen utgör de andra två (Nohrstedt, 2011). Tufvesson (2018) låter oss förstå att även hon anser den fysiska miljön som en påverkan till barnens förutsättningar för ett socialt samspel. Hon ger verksamheterna möjlighet genom sitt arbete att utforma och säkerställa att alla barn får den utbildning de har rätt till. Miljön påverkar barns möjligheter till delaktighet

och inflytande. Resultatet visar att det är viktigt att ta vara på barnens synpunkter för att kunna utforma en miljö som uppfyller kraven på en social konstruktion. Det som spelar roll för en god inomhusmiljö kan vara färger på väggarna, inredningen och rummets storlek. Som personal i fritidshem och skola är det viktigt att göra rum i rum där barnen kan gå ifrån och få möjlighet till återhämtning eller att kunna leka sina lekar avskilt utan att bli störda av personal eller andra barn. Personalen behöver skapa dessa förutsättningar i syfte att främja den informella leken hos barnen beskriver (Tufvesson, 2018). Rummen kan förmedla kunskaper och färdigheter som utvecklar barnen i deras utvecklingsfas menar Nohrstedt (2011). Barnen kan förmedla kunskaper till varandra om rummen är skapta utifrån deras nivå och intresse, beroende på vilken utvecklingsfas som de befinner sig i. Tufvesson (2018) har en liknande åsikt och anser att den fysiska miljöns utformning ska ge barnen stöd i deras individuella inläring och barnens möjlighet till utveckling ska på fritidshemmet ligga till grund för en god fysisk miljö som baseras på barnens intressen och behov (Tufvesson, 2018). Barnens möjlighet till utveckling ska på fritidshemmet ligga till grund för en god fysisk miljö som baseras på barnens intressen och behov. Det som är allra viktigast i lärmiljöerna är att det finns möjlighet för sociala möten. För personal i fritidshem finns stora chanser att skapa dessa olika lärmiljöer som integrerar utveckling och lärande för barnens informella lekar och såväl som de formella (Nohrstedt, 2011). Den fysiska miljön kan både dämpa och skapa förutsättningar för barnens lekar. Det som kan bli dämpat är barnens fysiska, kognitiva och sociala utveckling. Inomhusmiljön behöver främjas genom den pedagogiska miljön och dess utformning för barnens utveckling där fokuset ligger på barnens intressen. Precis som skolans pedagogiska verksamhet behöver förändras över tid beroende på verksamheten, i såväl barnantal som lokala förutsättningar behöver fritidshemmet också ta vara på dessa faktorer för lyckade inomhusmiljöer menar Tufvesson (2018).

3.3 Sociala relationers betydelse

Begreppet sociala relationer beskrivs som komplext då det innefattar mycket belyser Elvstrand och Lago (2016). De har studerat hur fritidshemmet kan ses som en arena för elevers sociala relationer genom observationer av eleverna och har i

sin studie kommit fram till hur fritidshemmets rutiner, grundskolans klassindelning och elevers friutrymme villkoras i verksamheten. Mobbning, delaktighet, vänskap och status innefattas i de sociala relationerna som utgörs på fritidshemmen vilket gör de sociala relationernas arbete komplext. Dahls (2011) studie om barns sociala liv på fritidshemmet handlar om hur barn genom allianser skapar sig vägar fram i ett samhälle, i detta fall är samhället fritidshemmet. Syftet med studien förutom att bidra med mer forskning till fritidshemmet är att undersöka hur barn tar sig fram i det sociala via olika vägar. Resultatet av studien visar att praktikgemenskaper skapas via olika intressen och aktiviteter som finns hos barnen och studien visar att allianser är flyktiga men exkludering förekommer för att alliansen finns från början. De situationer som en allians kan förekomma i är till exempel under fria aktiviteter där barnen kan skapa en trygghet med varandra och även utesluta varandra. Uteslutande kan lätt skapas för de som inte varit deltagande redan från lekens början. Hon nämner också att de sociala relationerna kan skapas genom barns sociala identiteter såsom kön, etnicitet och klass. Detta uttrycks genom att leken är viktig och har ett värdefullt syfte för barnens sociala tillvaro (Dahl, 2011). De sociala relationerna gäller inte bara barnen emellan utan också mellan vuxna och barn. Genom att få känna sig tillhörande i olika gruppkonstellationer som bildas i fritidshemmen får barnen möjlighet att testa på att vara i olika grupper och relationer. I de sociala relationerna framkommer det både inkludering och exkludering, vilket personalen behöver vara uppmärksamma på för att alla barnen ska känna sig inkluderade i fritidshemmets verksamhet. Framför allt blir det viktigare i de informella lekarna där barnen själva får styra vilka som ska vara med, när de får lov att vara med, vad som ska lekas och vilka roller alla får. I de informella lekarna styr barnen själva mycket och det kan som sagt ses både som en inkludering och exkludering (Elvstrand & Lago, 2016). Ihrskog (2006) avhandlings syfte är att skapa förutsättningar för barns förståelse för barn och ungas kompisrelationer i avseende på identitetsbildning och socialisation. Hon har genomfört intervjuer och brevväxling med tolv-åringar för att få fram sitt resultat. Hon skriver att det finns många olika sätt att skapa en kamratrelation, till exempel att bjuda in till lek eller att sätta sig bredvid någon man vill leka med, alla barn har olika sätt och en del har det lättare än andra. Likaså uppstod konflikter under hennes observationer, när

barnen såg olika lösningar och problem för att hantera och lösa konflikterna. Barnen ansåg att konflikter i lek var okej och något som hörde till. I sina observationer såg hon att barnen tyckte de hade kamratrelationer och att pedagogerna hade en viktig roll i att skapa dessa. Trots att de informella lekarna ska ha ett centralt syfte i fritidshemmet är det personalens uppgift att ansvara för att lärandet kan ske genom vägledning och tillgängliga miljöer. Resultatet visar att relationer är avgörande för barnens utveckling när de får känna sig älskade och behövda tillsammans med andra barn (Ihrskog, 2006). Elvstrand och Lago (2019) problematiserar dock den sociala arenan i sin observationsstudie kring barns exkludering och utanförskap i deras informella lekar. De fann under sina observationer att alla barn inte var välkomna i lekarna. Resultatet i deras observationsstudie visade att några endast var villkorligt deltagare och behandlades som "slavar" och var då välkomna i leken. Det villkorliga deltagandet menas med att barnen endast är accepterade om de följer de andras regler. I deras studie uppmärksammades sådant som inte fritidslärarna lade märke till vid lekarna, till största del i lekarna som ägde rum utomhus. Deras resultat pekade på att detta kunde bero på att utomhusmiljön var så pass stor att personalen inte kunde täcka hela ytan och uppmärksamma det som skedde i lekarna barnen emellan. De sociala relationerna som utvecklas i leken kan också bidra till utanförskap och exkludering för barnen, dessa räknas som en färskvara och ett identitetsskapande skapas i dessa informella lekar. Därav blir de betydelsefulla för barnens identitet och utveckling (Elvstrand & Lago, 2019). I Falkner och Ludvigssons (2012) rapport är deras strävan att ge kunskapsunderlag för att bidra till att ge barn de bästa förutsättningarna i fritidshem. De har i sitt resultat kommit fram till att det krävs utbildade lärare i fritidshem och rimlig arbetstid för att uppfylla fritidshemmets uppgifter. De har även uppmärksammat i sin studie om de stora barngrupperna som finns på fritidshemmet och personalen som inte hinner befinna sig överallt och missar det som sker vid sidan av i leken. Personalen i fritidshemmet planerar för de formella situationerna där barnen gärna är med och tycker till men i rapporten visas det att så fort barnen får möjlighet att ändra så blir det barnens egen informella lek kopplat till deras intresse. Vid det informella i fritidshemmet kan saker och ting leda till konflikter, där barn möts utanför den formella skolvärlden. Genom att mötas utanför skolans arena som i fritidshemmet,

kan det anses ~~som~~ att det bildas allians relationer barnen emellan och fritidspersonalen har möjlighet att se alla barn och hjälpa dem att skapa goda sociala relationer och identiteter. Ihrskog (2006) frågar sig vad som utgör grunden för en kamratrelation. Här betonar hon att lärandet kan betraktas som en del av människors fostran, detta sker inte bara i hemmet av vårdnadshavare utan också av personal i fritidshemmet. Därav blir fritidshemmets didaktiska innehåll viktigt utifrån relationer. I fritidshemmets arbete och i leken skapas relationer genom ett pedagogiskt arbete som uppmuntras i verksamheterna (Ihrskog, 2006). Det är fritidspersonalens uppgift att se till att barnen är trygga i de aktiviteter som erbjuds på fritidshemmet. Falkner och Ludvigsson (2012) lyfter att barnen lär sig att bemöta sina medmänniskor med respekt och att de lär sig mycket i leken men att det är ett omedvetet lärande för barnen. Något som är relevant för barnen är att bygga med klossar exempelvis, här kan det ske ett motoriskt lärande och ett socialt men det är inte säkert att barnen är medvetna om detta lärande utan för dem är det något roligt som sker. I rapporten belyser Falkner och Ludvigsson (2012) att lek och lärande kan menas med att skapa en meningsfull fritid och att lärandet får barnen på köpet i sina meningsfulla lekar (Falkner & Ludvigsson, 2012).

3.4 Personalens roll i den informella leken

En artikel skriven av Aras (2015) belyser den turkiska skolan som studerat pedagogers uppfattningar om den fria leken. Resultatet av studien visade att pedagogerna såg den fria leken som positiv men också chans till annat arbete som inte annars hanns med. Det är i de informella situationerna som barnen får möjlighet att tillämpa kunskaper de har sedan tidigare såsom att lösa konflikter, ta ansvar och samspela med andra. Detta lyfter även Yen Tsai (2015) som en viktig faktor för barnens möjlighet till informella lekar samt att personalens del i lekarna blir att skapa goda lärare-elev relationer. Yen Tsai (2015) studie undersöker personalens deltagande i barnens lekar. Detta genomfördes genom intervjuer och observationer i vardagliga händelser. I syftet med sin forskningsöversikt lyfter Falkner och Ludvigssons (2016) att fritidshemmet bör vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Resultatet har visat att den vetenskapliga grund som fritidshemmet bör vila på inte finns. Där leken och fritidshemmet länge har setts utifrån

utvecklingspsykologiska perspektiv vilket innebär att lekens syfte bör förstås som en utveckling och lärande för barn. Ur ett utvecklingspsykologiskt perspektiv är det inte leken som är det viktiga utan lärandet och utvecklingen som kan ske i de informella och formella lekarna. Personalen som arbetar i fritidshemsverksamheten väljer att se på leken ur detta perspektiv för att kunna använda den i verksamheten tillsammans med barnen (Falkner & Ludvigsson, 2016). Lager (2018) har genom intervjuer och observationer undersökt hur undervisning i ett fritidshem kan ses som en helhet av omsorg, lärande och utveckling. Detta visas när leken får ta stor plats i verksamheten där fritidshemmet har fokuserat på att skapa nya sociala relationer hos barnen genom att skapa nya system. Dessa system benämns som leklådor och syftar till att barnen ska skapa nya sociala relationer. Däremot visade studien att barnen redan förbestämt med sina kamrater vad de skulle välja för att de skulle leka tillsammans. Syftet med leklådorna blev alltså inte uppfyllt och systemet behövdes utvecklas. Därav bildades det inte några nya sociala relationer och en allians skapades i stället. (Lager, 2018). Hjalmarsson, Löfdahl och Saar (2012) har i sin studie undersökt fritidspedagogers syn på fritidshemmets verksamhet genom intervjuer och observationer i vardagssituationer. Resultatet visar att när de kommer på tal om fritidshemmet och den lek som finns där framhäver fritidspedagogerna att de varje dag erbjuder en variation av aktiviteter. Där framkommer både formella och informella lekar men den formella lyfts allt mer. Fritidspedagogerna i studien menar på att genom att erbjuda en variation av aktiviteter i verksamheten får barnen chans att ta ansvar över de val man väljer att göra och hur de påverkar individuellt och i gruppen. De anser att aktiviteterna inte är målstyrda eller har kriterier att uppfylla, eller bedöms utifrån prestationer. Trots detta upplever fritidspedagogerna att de måste uppvisa för vårdnadshavare eller skolläring vad barnen gjort idag för att de inte ska tro att de endast haft den fria leken utan några formella situationer. Däremot glöms den informella lekens betydelse bort då barnen får träna på många sociala förmågor i olika situationer i leken (Hjalmarsson, Löfdahl & Saar, 2012). Aras (2015) förklarar att personalen i fritidshem kan inta många olika roller som kan krävas för en utvecklad lek där kan de vara läkare, lärare, handledare, intervjuare, regissör och publik. Personalens roll i dessa lekar kan stödja de barn som har svårigheter att samspela med andra barn och delta i lekarna. Genom leken

kan personalen utmana och uppmuntra barnen genom att stötta och hjälpa till vid konflikter och regelhantering. Resultatet i Yen Tsai (2015) studie visar att personalen på fritidshemmet bör delta i den informella leken om det ges möjlighet till det, annars bör personalen avvakta och observera för att inte störa i leken. Om personalen deltar i leken kan det upplevas som påträngande samt jobbigt för barnen och kan i sin tur leda till ett minskat intresse för barnen. Det är viktigt att personalen i fritidshemmen kan göra en god observation innan leken riskerar att bli förstörd (Yen Tsai, 2015).

3.5 Sammanfattning av forskningsgenomgång

I ovanstående del har författarna redogjort för hur forskningen belyser leken i fritidshem. Det visar sig utifrån tidigare forskning att leken bär med sig många sociala förmågor så som bland annat demokratiska värderingar och respekt för sina medmänniskor. Den lek som sker på fritidshemmet påverkas av hur lärmiljöerna utformas och hur barnens intressen tas tillvara. Forskningen lyfter vikten av sociala relationer på fritidshemmet där ingår såväl inkludering som exkludering samt alla sociala relationer som sker i verksamheten. I den informella leken är det viktigt att barnen själva får skapa och avgöra om personal ska delta eller vara observatörer, för att leken inte ska bli störd. Studiens bidrag till personalen ute i verksamheterna blir att öka förståelsen för den informella lekens betydelse samt att den vågar ges utrymme för med tanke på dess stora betydelse till barnens utveckling.

4. Teoretiskt perspektiv

I denna studie har det fenomenografiska perspektivet använts för att analysera den insamlade data om personalen i fritidshemmets uppfattningar kring den informella leken.

Fenomenet som studeras i vår studie grundar sig i det *sekundära* där fenomen ofta riktar sig till pedagogiken, utbildningen och socialiseringen gentemot det *primära* som riktar sig till något konkret i den sociala, psykiska eller fysiska miljön. I fenomenografin är intresset grundat i människors olika uppfattningar och dessa blir endast intressanta i relation till andras uppfattningar om samma fenomen för att kunna påvisa kvalitativa skillnader i hur människor uppfattar ett givet fenomen (Uljens, 1989).

Marton (1981) påpekar att fenomenografi ska ses som en forskning av människors uppfattningar och tolkningar av olika fenomen i världen. Det handlar i första hand inte om hur uppfattningar om olika fenomen är beskaffade utan om hur flera människor tolkar dem olika. Fenomenografin bygger på människors olika erfarenheter som i sin tur leder till olika tolkningar av ett fenomen. Detta blir en ansats i denna studie där det undersöks hur personalen i fritidshemmet uppfattar den informella leken i deras verksamheter, utifrån deras tidigare erfarenheter (Marton, 1981).

I fenomenografin uttrycker Uljens (1989) att sanningshalten i människors svar är av underordnad betydelse, då det viktigaste är att få veta människors olika uppfattningar om ett fenomen. Vidare menar Uljens (1989) att i fenomenografin utgår man ifrån att företeelser i världen kan ha olika innebörd för människor, detta tar sin utgångspunkt i att människor har olika uppfattningar och erfarenheter beroende på vilket fenomen som det talas om. Därav blir människors olika uppfattningar intressant genom det fenomenografiska synsättet (Uljens, 1989).

Det *sekundära fenomenet* grundar sig i pedagogiken där utbildning, lärarkunskap, inläring, socialt klimat, socialisering och fostran står i fokus. Dessa konstrueras i en social verklighet som uttrycker sig i en språkgemenskap. När frågor ställs kring den informella leken till våra respondenter grundar sig deras svar i hur de uppfattar

fenomenet och dess givna frågor. Genom intervjuer fås den kvalitativa data som vi efterfrågar, för att detta ska uppfyllas behövs det ställas frågor om personalens olika uppfattningar utifrån fenomenet. När intervjuer är gjorda och transkriberade ligger det sekundära fenomenet till hands för att förstå hur och vad någon säger kring ett givet fenomen (Uljens, 1989).

Beskrivningskategorier används för att sammanställa kvalitativt skilda uppfattningar om ett givet fenomen. Genom de olika likheterna och skillnaderna från våra intervjuer bildas det senare olika beskrivningskategorier, vilket gör det tydligt att uppfattningarna kring ett givet fenomen kan skiljas åt utifrån tidigare upplevelser. Kategorierna skapar det Dahlberg och Johansson (2015) kallar för *utfallsrummet* (se under 7.1). Utifrån intervjuerna analyseras insamlat material utifrån en fenomenografisk analysmodell som följer sju steg. Steg ett bekantar sig med materialet, steg två kondensation, steg tre jämförelse, steg fyra gruppering, steg fem artikulera kategorier, steg sex namnge kategorierna och steg sju kontrastiv fas. För att olika beskrivningskategorier ska kunna bildas och därmed säkra trovärdigheten i studien behöver intervjuer med flera personer göras (Uljens, 1989).

5. Metod

I denna del av studien kommer datainsamlingsmetod, genomförande, urval, analysbeskrivning och de etiska övervägandena beskrivas. Här belyses fördelarna med semistrukturerade intervjuer och hur arbetet med valet av respondenter som ansågs vara bäst lämpade för denna studie.

Undersökningen som genomförts är en kvalitativ studie utifrån det fenomenografiska perspektivet där studien undersöker personalens uppfattningar av ett givet fenomen i fritidshemmet. För att kunna undersöka studiens syfte och frågeställningar lämpar sig en kvalitativ undersökning bäst (Denscombe, 2018).

Fördelen med kvalitativa metoder är att intervjuaren kan välja vilken nivå som intervjuerna ska grundas utifrån. I undersökningen användes semistrukturerade intervjuer där fasta frågor sammanställdes men där det även fanns utrymme för följdfrågor och förklaringar. Eliasson (2018) menar att detta är nödvändigt för att få kvalitativa data kring ett fenomen.

5.1 Urval

I denna studie har personal i fritidshem blivit tillfrågade, oberoende av utbildning och arbetserfarenhet eftersom det inte anses som en betydande faktor i studien. Denscombe (2018) lyfter bekvämlighetsurvalet som det första som finns nära till hands dels på grund av tid och pengar. I vårt fall är det tiden som begränsar oss för att genomföra studien. Från början var inte tanken att studien skulle använda sig av bekvämlighetsurvalet då textförfattarna har ett avstånd till varandra som innebär att vi behövde ta oss till och från varandra när intervjuerna skulle genomföras. Det var dåligt med respons till intervjuerna så därav blev det endast två fritidshem, detta kan ses som en fördel och nackdel. Nackdelen kan vara att personalen som intervjuats har ungefär liknande erfarenheter och upplevelser kring studiens syfte, vilket kan resultera i att studien inte får ett kvalitativt utfall. Intervjuerna genomfördes via zoom, då respondenterna själva ville det som en försiktighetsåtgärd i rådande situation i samhället.

5.2 Genomförande

Inledningsvis skickades det ut missivbrev (se bilaga 2) till rektorer i Södra Sverige via email där det beskrivs vad studien handlar om och presentation av författarna. Rektorererna fick vidarebefordra e-målet till sin personal för att de etiska principerna skulle följas. När bekräftelse kommit från den frivilliga personalen i fritidshem bifogades ett samtyckesavtal samt förslag på intervjudag och tider i e-målet till respondenterna. Därefter bestämdes datum, tid och plats för vart intervjuerna skulle genomföras. Redan i missivbrevet (se bilaga 2) meddelades det att intervjuerna kunde genomföras på plats fysiskt eller via zoom. Alla frivilliga deltagare valde att delta via zoom på grund av den rådande pandemin som härjat i samhället.

En pilotstudie genomfördes med hjälp av familjemedlemmar för att se om våra intervjufrågor var relevanta för studiens undersökning. Genom att genomföra en pilotstudie kunde vi få syn på om något behövde förändras eller utvecklas för att få in kvalitativa data av de kommande intervjuerna som genomfördes. Intervjuerna genomfördes tillsammans där en av oss ställde intervjufrågor och en spelade in materialet via mobiltelefon. På så vis kunde ett stöd ges till varandra vid intervjuerna om det skulle behövas samt att möjlighet gavs att diskutera svaren direkt efteråt (Christoffersen & Johannessen, 2015).

5.3 Analysbeskrivning

Studien har följt en redan färdig fenomenografisk analysmodell till det insamlade material från intervjuerna. För att kunna genomföra denna menar Dahlberg och Johansson (2015) att det är viktigt och göra det stegvis för att finna både likheter och skillnader i det som framkommer från intervjuerna och att det blir tillförlitligt. Respondenterna benämns som A, B, C och D för att inte nämna några namn och för att följa konfidentialitetskravet som finns. Steg ett i hanterandet av materialet blir att bekanta sig med det vilket innebär att intervjumaterialet analyserats och lyssnats genom flera gånger. Samtidigt som det transkriberade materialet genomlästs har anteckningar förts vid sidan av för att kunna finna skillnader och likheter i materialet. I steg två började analysen och här analyserades och urskiljes det mest signifikanta och betydelsefulla passagera för studiens kommande arbetsgång. Steg

tre i analysmodellen blir att jämföra de olika passagerna som funnits i steg två, i steg tre har likheter och skillnader av materialet analyserats genom att försöka urskilja de olika variationerna av uppfattningarna. Steg fyra var att gruppera likheterna och skillnaderna av datan. I det femte steget i analysen genomfördes en genomgång av de grupper som funnits i steg fyra, för att korrigera och finna våra kategorier. Slutligen i det sjätte och sjunde steget fastställdes det mer konkreta kategorier för att säkerställa att det hanterats på ett säkert och tillförlitligt sätt. I detta steg namngavs kategorier och analysen av materialet var nu genomfört utifrån en fenomenografisk analysmodell som följer Dahlberg och Johanssons (2015) sätt att beskriva detta.

5.4 Etiska överväganden

Studien utgår från de etiska övervägandena som Bryman (2011) och Vetenskapsrådet (2002) lyfter:

Informationskravet: för att kunna genomföra intervjuerna informerades respondenterna om studiens syfte, metod och förväntade resultat samt betonat frivilligheten i deltagandet. Denna information framkom i missivbrevet som skickades ut till rektorerna (Bryman, 2011).

Samtyckeskravet: Deltagaren i intervjun bestämde själv över sin medverkan och hade möjlighet att hoppa av om så önskades. En samtyckesblankett skickades ut till våra respondenter där det krävdes en underskrift för deltagandet (Bryman, 2011). I samtyckesblanketten framgick det att undersökningen kommer att publiceras i DIVA portalen efter studiens genomförande. Därav var det viktigt att våra respondenter fick möjligheten att vara anonyma i studien för att transkriberingen skulle ske på ett rättvist sätt med hjälp av ljudupptagningarna (Denscombe, 2018).

Konfidentialitetskravet: Deltagaren meddelades om att all data behandlades på ett säkert sätt och ingen obehörig fick tillgång till materialet (Bryman, 2011).

Nyttjandekravet: Respondenten fick veta att efter studien godkänts raderas alla personliga uppgifter och data som samlats in för forskningsändamålet. Detta nämns i bilaga 2 (Bryman, 2011).

5.5 Tillförlitlighet

Intervjuerna spelades in och transkriberades ordagrant för att öka tillförlitligheten till studien som genomförts. Studien genomfördes med fyra personal i fritidshemmet som uppgav sina egna uppfattningar om den informella leken och dess betydelse för barnen. Däremot kan det inte garanteras att personalen svarat ärligt på intervjufrågorna, trots att detta framfördes som stor vikt vid genomförandet samt utskick av missivbrev och samtyckesblankett. Eftersom personliga intervjuer genomförts med personal i fritidshemmet ökar det studiens tillförlitlighet.

5.6 Metoddiskussion

I studien genomfördes semistrukturerade personliga intervjuer, det finns både styrkor och svagheter med denna metod men ur vår studies syfte ansågs denna vara mest lämpad för att få fram kvalitativa data om vårt fenomen. Eftersom semistrukturerade och personliga intervjuer användes kunde materialet lättare transkriberas gentemot en gruppintervju där fokuset ofta blir till diskussioner (Denscombe, 2018). Denna studie syftar inte till diskussion utan bygger på personalen i fritidshemmets uppfattningar om fenomenet som studeras i vår studie. Denscombe (2018) anser för att kunna genomföra intervjuer ansikte mot ansikte med de som vill krävs det tydlighet, planering och tid. I missivbrevet och samtyckesblanketten skrevs det fram att det är av all vikt att personalen som intervjuas svarar utifrån sina egna uppfattningar då det riktar sig till det fenomenografiska perspektivet som används genom hela studien. Innan intervjuerna startade upprepades vikten av att de svarar på våra intervjufrågor utifrån deras egen uppfattning, detta för att öka vår tillförlitlighet genom studien. En klar fördel med vår studie var att all personal i fritidshem eftersöktes vilket gjorde det hela mer lättillgängligt då det endast var fyra som återkopplade med att vilja delta i intervjun vilket var det som eftersöktes från början.

På grund av den rådande pandemin, genomfördes intervjuerna via zoom. Detta önskades utav respondenterna eftersom skolorna inte fick besökas trots att restriktionerna hade lättat. Med tanke på bekvämlighetsurvalet besparades körtid till våra respondenter och tiden kunde läggas på transkribering. Det som kan ses

som en nackdel vid en sådant genomförande är att någon skillnad på svaren inte kunde ses via fysiskt eller digitalt besök. Däremot kan det tänkas att det skulle kunna bli annorlunda, just eftersom de är i sin trygga miljö och eventuellt hade svaren kunnat bli annorlunda trots att det är utifrån deras egna uppfattningar. Tekniken kan ha gjort att personalen kände sig otrygg och blev stressad att genomföra intervjuerna. Trots detta upplevdes att relevanta svar utifrån vårt syfte och frågeställningar kom fram.

6. Resultat

Under resultatkategorierna kommer det lyftas fram fyra olika kategorier med tillhörande en eller två underrubriker. Kategorierna beskriver uppfattningar som bildades genom den fenomenografiska analysen. Excerpten är i kursiv stil eftersom detta är respondenternas svar utifrån våra intervjuer.

6.1 Personalens uppfattningar om den informella leken

I personalens uppfattningar kring leken hittades likheter som skapade denna kategori. Underkategorin här blir **6.1.1) Egeninitierade lekar**. Denna bildades efter genomförandet av en fenomenografisk analys.

6.1.1 Egeninitierade lekar

Flera av respondenterna har uppfattningen att den informella leken är den lek som barnen själva skapar och genomför med varandra. Denna lek skapas genom barnens egna intressen och utifrån det som de lärt sig tidigare.

C: "Informell lek det ser jag som ehe en lek som barnen hittar på själv och genomför själv"

Ovanstående excerpt visar att den informella leken är den lek som barnen själva skapar, nedanstående excerpt visar liknande men det benämns inte med samma ord utan det tydliggörs att leken skapas utifrån de barnen tidigare upplevt och har erfarenhet från.

B: "Ja det är den leken som barnen själv gör alltså vad de själva hittar på ja nu ska vi leka mamma pappa barn och sen utvecklas det därifrån i vad det sen blir av det liksom den är jätteviktig att de själva får skapa att de själva får det kan även va något vi har pratat om eller va vi har gjort och utveckla"

Utifrån de två ovanstående excerpter framkommer det från personalens uppfattningar att den informella leken är den lek som barnen själva planerar, skapar och genomför. Den kan skapas utifrån det som barnen upplevt och

tidigare erfarenheter, denna lek behöver få utrymme i fritidshemmet och det är personalens uppgift att skapa förutsättningar för den.

6.2 Personalens roll i den informella leken på fritidshemmet

Denna kategori bildades som ovanstående, utifrån analysmodellen som använts. Här bildades det två underkategorier som lyder **6.2.1) Observatör** och **6.2.2) Deltagande**.

6.2.1 Observatör

I nedanstående excerpter har personalen i fritidshemmet lyft sin roll i den informella leken som observatör och som den som kommer med nya infallsvinklar genom stöttning för att utveckla.

A: "...Det är alltid någonstans runt omkring, är jag är vi ute vi har ju den här fantastiska skogen som vi leker oerhört mycket i och vi har alltid man ska ju inte avbryta barnen men vi har alltid koll på dom man ser att det fungerar bra dom kommer när dom ser att man går förbi och då kanske dom vill ha lite hjälp och då hjälper man till ibland..."

I ovanstående excerpt kan vi se att personalen inte avbryter leken utan mer finns nära till hands. Skillnaden från ovanstående excerpt lyfts det att personalen finns där för att så ett frö och ge infallsvinklar i den informella leken vilket kan ses som att man avbryter leken.

B: "mm det är ju det här med att så fröet i vad det nu kan va för nått dom leker mamma pappa barn så vem är storasyster eller har ni nån storasyster och leder vidare i det eller att dem ska iväg och jobba då kan vi spinna på det dom är oerhört kreativa med det och dem är duktiga på rollek så alltså hela tiden ge dom det här med infallsvinklar hur gjorde ni innan vad tänker ni då kan ni ändra för ibland blir det ju ah hon ska bara va mamma hela tiden ja men hur

tänker ni då kan ni göra på nått annat sätt kan ni turas om har du varit mamma mycket kanske du kan ja alltså hjälpa dom lite styra dom”

C: ”alltså min roll i den informella leken den kan ju både vara som en observatör men den kan också vara att jag är med i leken och blir inbjuden av elever men ehe det är ju inte jag som startar leken”

Skillnaden mellan respondent C och D:s intervjusvar är att de nämner deras roll som observatör och övervakare i lekarna på fritidshemmet.

D: “...att se till så att det inte är någon som blir utanför se till så att alla har att göra ehh övervaka så det går rätt till...”

6.2.2 Deltagande

Här lyfter personalen i fritidshemmet sin roll som deltagare i den informella leken, de lyfter att de ibland får lov att vara med men inte alltid. Det betonas också att det inte är de själva som startar leken utan att det är barnen.

A: ”...och ibland är vi med där också jag älskar att leka det är jätteroligt ibland frågar dom om man vill vara med och då är jag jättegärna med så min roll är att främja dom eller se till att dom kan leka se till att förutsättningarna...”

Ovan kan vi se att personalens roll är att se till så att det finns förutsättningar för den informella leken. Skiljaktigheten från nedanstående excerpt är att det lyfts att det är barnen som startar lekarna och att personalens får delta om de blir inbjudna av barnen.

C: ”...också vara att jag är med i leken och blir inbjuden av elever men ehe det är ju inte jag som startar leken...”

Respondent C lyfter att hen gärna är med i barnens lekar men inte startar upp, däremot lyfter respondent D att hen gärna är med om hen får men att det beror på om de äldre barnen tillåter.

D: "... kan även va med i den fria leken vill de att jag som pedagog ska vara med så är det såklart det kan va roligt o va med i den fria leken dom äldre barnen vill ibland och ibland absolut inte och ibland kan man bjuda in sig själv och då märker man ju om de vill att jag ska va med eller inte men oftast vill dom ju inte att vi ska vara med..."

Sammanfattningsvis från ovanstående excerpter kan den informella leken ses som en lek där personalen i fritidshemmet ibland får lov att vara med och ibland inte. Detta visar även den forskning som använts i studien. Respondenterna benämner sig själv som observatörer eftersom de går runt i verksamheten och ser och lyssnar på barnen när de är aktiva i leken. Den informella leken kan bidra med både styrkor och svagheter, svagheter är just det utanförskap och exkludering som leken kan innehålla. Personalen lyfter att deras roll som observatör är att se till så att ingen blir utanför. Som personal är det en fingertoppskänsla att se till så att leken pågår på ett bra och inkluderande sätt för barnen.

6.3 Lekens betydelse på fritidshemmet

I denna kategori används lekens betydelse i fritidshemmet som rubrik med en tillhörande underkategori som benämns som **6.3.1) Social utveckling**.

6.3.1 Social utveckling

I intervjuerna framkom det att den informella leken uppfattas som viktig för barnens sociala utveckling. Personalen i ett av fritidshemmen visar i sina intervjusvar att de satsar stenhårt på leken just för att den visar sig ha en betydelsefull roll i fritidshemmet för barnen.

A: "...Oerhört mycket som jag sagt satsar vi stenhårt på leken både och både den formella och den informella där lär

man sig kopiöst mycket och som jag sa så är man alltid i närheten man ser och hör man observerar jag tycker personligen att leken är superviktig du får in så mycket i det som vi ska lära barnen...”

Skillnaden mellan respondent A och B:s svar är att i leken lär barnen sig mycket men att de också får möjlighet att bearbeta det som de upplevt tidigare.

B: “... Ja den är jätteviktig för det är där de testat det som dem har lärt sig och det som de har upplevt eller alltså dom ska in igenom det liksom hela tiden...”

Ovan kan vi se om redan funna upplevelser och nedan den sociala utvecklingen som sker i leken.

C: ”Ehe jag anser att det är en väldigt stor faktor för deras utveckling av deras sociala kompetens den sociala utvecklingen så den har en väldigt väldigt viktig roll”

Sammanfattningsvis framkommer den sociala utvecklingen för barnen ur personalens uppfattningar som en bidragande del i barnens utveckling. Samt att det är genom leken och tidigare erfarenheter som detta framkommer i. Den informella leken bidrar med den sociala kompetens som barnen behöver få med sig från skolan och fritidshemmet.

6.4 Lärmiljöns betydelse på fritidshemmet

I denna kategori kommer det att skrivas fram personalens uppfattning om lärmiljöns betydelse på fritidshemmet som i sin tur bildar underkategorin **6.4.1) Lärmiljön inomhus och utomhus.**

6.4.1 Lärmiljön inomhus och utomhus

Excerpten som lyfts här nedan belyser personalens uppfattningar om lärmiljöernas betydelse såväl inomhus som utomhus. Respondenterna har svarat ur ett liknande perspektiv kring detta och det har visat sig att lärmiljöerna utomhus används flitigt

på fritidshemmet. Fritidshemmen som intervjuats ligger i mindre byar och möjligheten till skog, hav och strand är stor och användbar.

A: ”Ja vi har ju skogen runt omkring oss där det leks oerhört mycket i vi har turen med många rum på vår avdelning där barnen kan hitta på egna lekar frisör café och sen har vi den långa korridoren där barnen ofta spelar fotboll eller bandy det är väl tafatt vi inte vill att de leker i korridoren för dom får ju upp en helt annan fart i den leken än i fotboll men då har vi ett annat rum de kan springa och leka i”

Det finns både likheter och skillnader mellan excerpt A och B. Likheterna finner vi i att de båda respondenterna svarar att de tar vara på lokalerna som finns. Däremot nämner respondent B att de gör barnen delaktiga i form av fritidsråd.

B: ”A ibland vi får ju försöka med dom lokaler vi har och göra dom så ändamålsvänliga som vi kan och lyssna på vad barnen har att säga vi har ju fritidsråd där frågar ju vi barnen vad dom önskar på fritids ja vi önskar oss lite mer dockor okej då är det har vi dockor liggande nånstans kan vi bygga om så att vi kan få in dockorna dockvagnen o de ja o vi vill ha servis ja då får vi plocka fram de som finns annars får vi ju helt enkelt beställa och köpa in lite material så vi försöker ju pyssla i rummen så gott det går och att det ska vara färdigt för lek liksom hela tiden att de ska inte behöva städa undan utan det står på hyllan det är lätt att plocka fram och plocka undan så att de snabbt kommer igång så visst vi får ibland göra inköp men mycket har vi ju som vi får flytta runt”

Respondent C nämner i första hand utomhusmiljön som de har tillgång till, men precis som respondent A och B att inomhusmiljön nyttjas på bästa sätt utifrån deras förutsättningar.

C: "Ehe ja det tycker jag ehe speciellt den miljön som vi har här i byn vi har både skogen havet stranden så ja det tycker jag o vi tänker o sen inomhusmiljöerna det har ju lite att göra med vad som finns inomhus i lokalerna o ja det tycker jag och idrottshallen får vi inte glömma."

Sammanfattningsvis är lärmiljöns betydelse stor ur personalens uppfattningar. Utomhusmiljön visar sig vara viktig och väl använd på båda fritidshemmen som personalen intervjuats från, detta är en spännande tanken som lyfts mer (se under del 8). Inomhusmiljön lyfts i andra hand och där framkommer även barnens del att påverka med hjälp av fritidsråd.

7. Analys

Här presenteras analysen av resultatet utifrån studiens teoretiska perspektiv. Vi kommer med hjälp av resultatredovisningens huvudkategorier tolka och förstå resultat med hjälp av de begrepp vi lyft fram i fenomenografien.

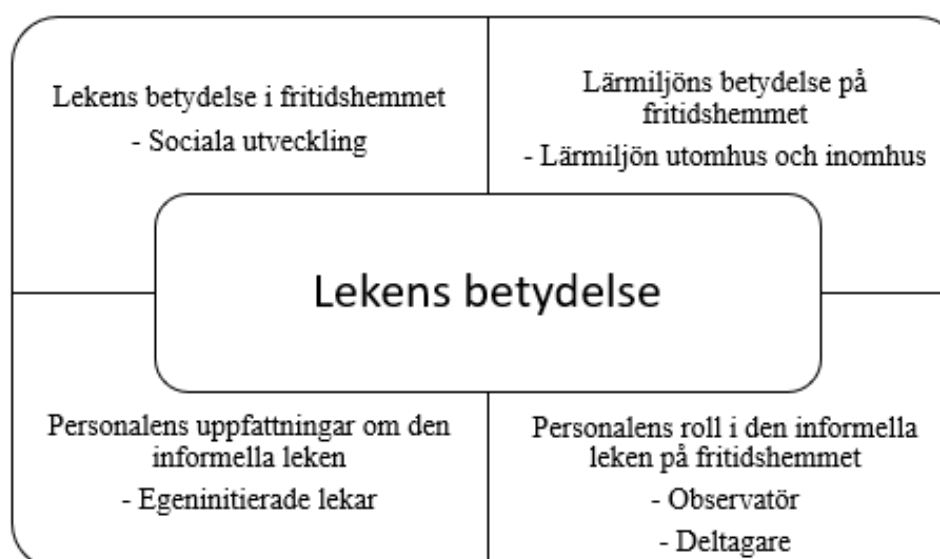
Studien har genomförts genom intervjuer på två olika fritidshem med personal för att finna deras uppfattningar om fenomenet lek. Relevanta frågor har ställts i studien för att få fram de olika uppfattningar som kan skilja sig beroende på tidigare erfarenheter och upplevelser hos personalen. Fenomenografi som teoretiskt perspektiv gav oss det sekundära begreppet som rör det sociala och utvecklingen uttrycker Uljens (1989). Respondenterna svarade att de intresserade sig för att alla barn hade något att göra och deras egen roll som deltagande i leken. Detta medför en social faktor eftersom i leken får barnen dels vara sociala med varandra utifrån deras intressen, dels träna på sina sociala förmågor med varandra. Genom det primära begreppet som rör miljön, uttryckte respondenterna att de var nöjda med naturen, att de använde den väl och såg den som ett ypperligt tillfälle att bjuda in barnen i olika lärmiljöer. Inomhus beskrev de att de anpassade rummen efter vad barnen önskar sig här och nu, detta fick barnen vara med och påverka genom fritidsråd. Personalen i fritidshemmen som intervjuats har olika erfarenheter vilket gör det spännande att analysera materialet som trots detta blivit ganska likt varandra i svaren. Svaren visade sig ganska lika trots detta kunde intervjuarna uppleva att respondenterna tolkade frågorna olika. Detta visar sig genom att någon upplever den informella leken som den lek som barnen själva startar och någon lyfter att den behöver få utrymme i verksamheten. En av respondenterna som vi intervjuade använde sig av ordet övervaka medan en annan uttrycker sig som den som sår ett frö i den informella leken, här ses kvalitativa skillnader om hur fenomenet kan uttrycka sig beroende på olika erfarenheter. Studien som genomförts utav oss intresserar sig endast utifrån de uppfattningar som ses efter intervjuaren. Intervjuaren som också kallas passager ingår i en fenomenografisk analys som bildar våra kategorier (Dahlberg & Johansson, 2015).

Forskningen och respondenterna som intervjuats ser på leken ut ett liknande perspektiv. Forskningen som använts pratar om sociala relationer, lärmiljön, leken,

personalens roll och alla dessa rubrikers betydelse i fritidshemmet vilket också utgör en tråd i våra intervjufrågor. Allt ifrån vad barn lärt sig, bearbetning och lära sig om det sociala, hur man är en kompis och hur mycket leken egentligen betyder.

7.1 Utfallsrummet

Enligt Dahlberg och Johansson (2015) är utfallsrummet det som sker efter att personer beskriver olika uppfattningar om ett visst fenomen. I vår studie gäller det personalens uppfattningar om lekens betydelse för barnen. Ur ett fenomenografiskt perspektiv blir det således kvalitativa skillnader utifrån uppfattningar. Kategorierna som bildades efter intervjuerna skrivs fram med en rubrik och tillhörande en eller två underrubriker. Nedanstående bild visar hur kategorierna är uppdelade och utformade utifrån en fenomenografisk analys kopplade till vår studie.

8. Diskussion

I nedanstående del av arbetet kommer resultatet lyftas och diskuteras i relation till forskningen som tidigare skrivits fram i arbetet. Syftet med studien var att undersöka personalens uppfattningar om den informella lekens betydelse. Det som framkommit ur studiens resultat är att personalens uppfattningar om den informella leken är liknande och att den bidrar med många bra sociala förmågor som barnen behöver för att knyta nya sociala relationer.

Både Nohrstedt (2011) och Tufvesson (2018) nämner lärmiljöerna som något viktigt i fritidshemmen och de övriga skolformerna. I lärmiljöerna tillhör de rumsliga faktorerna, detta tycks även vara viktigt på fritidshemmen som personalen intervjuats från. Däremot lyfter respondenterna i intervjuerna utomhusmiljön i första hand. Detta ses som en positiv del i arbetet på fritidshemmet då eleverna även här enligt Skolverket (2019) ska bekanta sig med närmiljöerna. Eftersom utomhusmiljön nämnts mer är det en spännande fundering. Hur kan det vara så? Vad är det med inomhusmiljöerna som inte är lika spännande och kanske mindre inbjudande? En tanke från vår sida är att det skulle kunna vara på grund av den pandemi som härjat i samhället. Utomhuspedagogiken fick då ta en allt större roll och verksamheterna blev mer fokuserade på det som fanns utomhus och därav kanske de miljöerna inomhus försvann bort. Respondenterna pratade om sina utomhusmiljöer i första hand. Elvstrand och Lago (2019) beskriver att utomhusmiljöerna kan ses som en ökad plats till exkludering och utanförskap. Detta på grund av att ytorna är för stora för att personalen i fritidshemmen ska se allting som sker. Respondenterna lyfter under intervjuerna i ett senare skede att deras roll blir att skapa inbjudande miljöer och detta medför ibland inköp beroende på vad barnen önskar sig just här och nu. Budgeten kan skilja sig från fritidshemmen och därmed kan skapandet av lärmiljöerna ibland variera sig beroende på ekonomi och andra omständigheter. Detta är en betydande faktor för att den informella leken ska vara inbjudande utifrån barnens intressen för att kunna skapa sociala konstruktioner i fritidshemmet som i likhet med Tufvesson (2018) sätt att se på ämnet. Eftersom den informella leken i enlighet med Kane (2015) åsikter sker utifrån barnens egna upplevelser och erfarenheter. Säljö (2017) lyfter Piagets teoretiska perspektiv ur en

åldersinriktad synpunkt. Piaget menar att barnens utveckling och lärande sker i olika mognadsnivåer beroende på ålder, detta står i likhet med Nohrstedt (2011) syn på lärmiljöns betydelse för barnen. Nohrstedt (2011) menar att om rummen är utformade ur barnens perspektiv efter deras intressen och behov kan det utveckla lekarna beroende på barnens intressen. Detta kan däremot ses ur nackdelar också eftersom fritidshemmet har en blandad åldersgrupp och behovet för lärmiljöerna kan skilja sig markant beroende på barnets ålder och mognad. Därav blir skapandet av rum i rum allt viktigare på fritidshemmet så att någon av miljöerna kan bidra till utveckling för alla åldersgrupper i relation till Piagets perspektiv på ämnet (Säljö, 2017).

Personalens roll visar sig vara varierade utifrån deras olika uppfattningar om den informella lekens betydelse och vilken närvaro personalen bör ha. Respondenterna som intervjuades menade att de gillade att leka tillsammans med barnen men betonade även vikten av att det är barnens egna lekar och att det är barnen som ska starta leken. Detta nämner Säljö (2017) enligt Vygotskij teorier ur ett liknande perspektiv kring lärande och utveckling. Detta upplever vi är mer brett till skillnad från Piagets sätt att se på ämnet. Vygotskijs syn på lärande är att det bör ske tillsammans med andra oavsett ålder och mognad då detta inte spelar någon roll för barnens lärande och utveckling (Säljö, 2017). Ur respondenternas svar stämmer det sociokulturella perspektivet överens med deras sätt att se på leken ur ett bredare perspektiv där de kan delta om de är välkomna i leken. Detta kan ses ur ett vuxenperspektiv och ett barnperspektiv. För de vuxna kan det ses på ett utvecklande och lärande sätt medan barnen kan uppleva det roligt om de självmant bjudit in en personal. Den vuxna kan komma med nya infallsvinklar och utmana barnen i deras informella lekar detta lyfts fram i intervjuerna. Däremot kan detta ses som ett störningsmoment för barnen oavsett om en vuxen eller andra barn deltar eller observerar. Personalens roll blir att göra en avvägning och se till så att barnen i leken inte blir störda eftersom detta kan bidra till ett minskat intresse för barnen beskriver Yen Tsai (2016).

Det beskrivs utifrån intervjuerna som genomförts att den informella leken appliceras väl i fritidshemmets verksamhet. Detta anses positivt med tanke på att den forskning som använts i studien visar att den informella leken bidrar med goda sociala förmågor. Till skillnad från intervjuerna som genomförts så har Hjalmarsson, Löfdahl och Saar (2012) i sin studie uppmärksammat tvärtom när de intervjuat fritidspedagoger där de beskrivit att de erbjuder den formella leken mer än den informella. Detta framkommer ur fritidspedagogernas perspektiv till stor del på grund av att de upplever sig vara övervakade och kontrollerade av vårdnadshavare och skollädares eftersom de måste visa upp det formella lärandet på fritidshemmet (Hjalmarsson, Löfdahl & Saar, 2012). Ur vårt perspektiv kan det både bekräftas och inte eftersom utbildningen visat att den informella leken är betydelsefull och värdefull för barnen. Där får de lov att leka ”fritt” direkt ur deras perspektiv när de får bearbeta upplevelser och erfarenheter i samråd med andra barn på fritidshemmet. Däremot har vi av egna erfarenheter upplevt att det mycket väl kan vara så då både skollädares och vårdnadshavare som är dåligt insatta i fritidshemmets verksamhet och rådande styrdokument inte ser den informella leken som något viktigt och en bidragande faktor till utveckling och lärande. Därav blir personalens kunskaper kring detta ämne alltmer viktiga så de kan belysa den informella leken ur ett gott perspektiv för att ge barnen möjlighet till att utveckla sociala förmågor. Genom att bidra till utveckling av dessa sociala förmågor behöver personalen i fritidshemmet ge utrymme för den informella leken lyfte våra respondenter och liknande åsikter lyfter Lager (2015).

Personalen i fritidshemmet som intervjuades i studien beskriver att personalen måste ge utrymme till den informella leken detta kan ses i likhet med vad Haglund (2009) skriver. Leken öppnar upp för utveckling, lärande och behöver få utrymme ute i verksamheterna (Haglund, 2009). Det framkommer i intervjuerna att den informella leken bidrar till många färdigheter som är nyttiga för barnen. En plats där barnen får bearbeta och hantera upplevelser, hantera det som de lärt sig exempelvis. Genom att få utrymme för den informella leken kan det ses som ett tillfälle att skapa nya relationer och i den informella leken får barnen träna på demokrati och att ta ansvar uttrycker Lager (2015) och Holmberg och Kane (2020). Till skillnad från ovanstående så uttrycker Lager (2018) i sin artikel att personalen

i fritidshemmet vill skapa nya sociala relationer genom att arbeta fram ett nytt system där olika leklådor ska främja detta. I studiens resultat visar det sig att systemet inte fungerade och att inga nya sociala relationer skapades. Detta är något som mycket väl kan hända på flera fritidshem. Därmed är det viktigt att främja den informella leken men också att vara närvarande som personal genom deltagande och observationer. Genom våra intervjuer lyfter personalen sin roll som just detta för att den informella leken ska bidra med de sociala förmågorna som leken innehåller.

De sociala relationerna får tränas på i den informella leken men är inte något som är positivt alltid utan det förekommer även exkludering och utanförskap som Elvstrand och Lago (2019) lyft. Den exkludering och utanförskap kan i sin tur bilda allianser som Dahl (2011) skriver om. Därför är det viktigt att en vuxen finns närvarande och tillgänglig för barnen i dessa situationer. Något som respondenterna beskriver i intervjuerna är också att de arbetar mycket med observation för att inget barn ska vara utanför. Samtidigt som den informella leken kan medföra exkludering för barnen, kan den ses som positiv och medföra samhörighet mellan barnen när de finner kamrater med samma intressen. På fritidshemmet blir det personalens roll att se till så att alla barnen får möjlighet att skaffa sig kamrater och inte känner sig exkluderade i verksamheten. Detta kan ses i relation till vad Skolverket (2019) skriver om barnens rätt till tillhörighet och trygghet i fritidshemmet. Det pedagogiska arbetet lyfter Ihrskog (2006) även innehåller arbetet med att skapa sociala relationer och bör främjas i verksamheterna. Något som personalen bör ta ställning till i arbetet. Falkner och Ludvigsson (2012) menar att barnen ska få vara trygga i de aktiviteter som råder på fritidshemmet och att det blir personalens ansvar att se till att det sker. Likheter kan ses i respondenternas syn på deras arbete tillsammans med barnen och att de både främjar och ser till så att barnen känner en trygghet och tillhörighet i barngruppen.

8.1 Vidare forskning av ämnet

Efter genomförandet av denna studie har forskning bekräftat det som sades vid intervjuerna. Forskningen var dock knapp och behöver utökas ytterligare. Vidare forskning av ämnet skulle kunna vara att undersöka barnens uppfattningar om personalens deltagande i leken eller hur barnen själv uppfattar lekens betydelse. Vidare intressant forskning kunde också varit hur personal uppfattar att styrdokument påverkar deras främjande för informell lek.

Referenslista:

Aras, S. (2015). *Free play in early childhood education: a phenomenological study*, *Early Child Development and Care*, 186:7, 1173-1184, DOI: 10.1080/03004430.2015.1083558

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Dahl, Marianne. (2011). *Barns sociala liv på fritidshemmet. En studie om praktikgemenskap och alliansbildning i egenstyrda aktiviteter*. Lic-avh. Göteborg: Göteborgs universitet.

Dahlgren, L. & Johansson, K. (2015). Fenomenografi. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (s. 162–174). *Handbok i kvalitativ analys*. (2., utök. uppl.) Stockholm: Liber

Denscombe, M. (2018) *Forskningshandboken; för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, A. (2018). *Kvantitativ metod från början*. (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Elvstrand, H. & Lago, L. (2016). *Elevers sociala relationer i fritidshem*. KAPET Karlstads universitets Pedagogiska Tidskrift, 12(1).

Elvstrand, H. & Lago, L. (2019). "Jag har oftast ingen att leka med". *Nordic Studies in Education* 39 (2)

Falkner, C., & Ludvigsson, A. (2012). *God kvalitet i fritidshem grund för elevers lärande, utveckling och hälsa*. Malmö: Kommission för ett socialt hållbart Malmö. Hämtat från: <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:551434/FULLTEXT01.pdf> den 09 02 2022

Falkner, C. & Ludvigsson, A. (2016). Fritidshem och fritidspedagogik - en forskningsöversikt [Elektronisk resurs]. Lund: Sveriges Kommuner och Landsting Kommunförbundet Skåne. Hämtat från: [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#) den 30 01 2022

Dahlgren, L. & Johansson, K. (2015). Fenomenografi. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (s. 162–174). *Handbok i kvalitativ analys*. (2., utök. uppl.) Stockholm: Liber

Haglund, B. (2009). Fritid som diskurs och innehåll En problematisering av verksamheten vid >afterschool-programs <och fritidshem. Institutionen för Pedagogik och Didaktik, Göteborg: Göteborgs universitet. Hämtat från: [Visar Fritid som diskurs och innehåll: En problematisering av verksamheten vid afterschool-programs ochfritidshem \(lnu.se\)](#) den 30 01 2022

Holmberg, L., & Kane, E. (2020). Den tacksamma leken-Legitimering av fritidshemsverksamhet genom utbildningspolitik och forskning. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 25(2-3), 92-113.

Ihrskog, M. (2006). *Kompisar och kamrater - barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen*. Diss. Växjö: Växjö Universitet.

Kane, Eva (2015) *playing practices in age children an action research project in Sweden and England*. Diss. Stockholm: Stockholm University, 2015

Lager, K. (2015). 'Learning to play with new friends': systematic quality development work in a leisure-time centre. *Early Child Development and Care*, 186 (2),307-323.DOI:10.1080/03004430.2015.1030634

Lager, K (2018) *Att undervisa i fritidshem: omsorg, lärande och utveckling i en helhet*. Educare nr 2, s.51-68. Hämtat från: [AttundervisaifritidshemK.Lager \(1\).pdf](#) den 30 01 2022

Marton, F. (1981 oktober). *Phenomenography - Describing conceptions of the world around us*. Instructional Science, ss.177 - 200

Nohrstedt, L. (2011). *Rummet som den tredje pedagogen*. Hämtat från: [Rummet som den tredje pedagogen | Specialpedagogik \(lararen.se\)](#) den 23 01 2022

Saar, T. Löfdahl, A & Hjalmarsson, M. (2012). *Kunskapsmöjligheter i svenska fritidshem.*, Nordisk Barnehageforskning, vol.5, nr 3. Karlstad universitet, Sverige.

SFS 2010:800. Skollagen. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2010:800. Skollagen. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtat från <https://www.regeringen.se/4a7533/contentassets/56c1fb2c77c349858b18e9d544d6e6db/tillaggsdirektiv-till-utredningen-om-fritidshem-och-pedagogisk-omsorg-u-201808-dir.-201967> den 01 27 2022

Skolverket (2014). Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Fritidshem. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. (6:e upplagan) Stockholm: Skolverket

Skolverket (2020). *Skolutveckling statistisk*. Stockholm: Skolverket.

Elektronisk resurs: [Elever och personal i fritidshemmet läsåret 2019/20 \(skolverket.se\)](#)

Säljö, R. (2017). Den lärande människan - teoretiska traditioner. I U. P. Lundgren, C. Liberg, & R. Säljö (Red.), *Lärande skola bildning* (fyra uppl., ss. 203-264). Stockholm: Natur & Kultur.

Tufvesson, C. (2018). Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning. Förskola och skola. Härnösand: Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Uljens, M. (1989). *Fenomenografi: forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Yen Tsai, C (2015). *Am I Interfering? Preschool Teacher Participation in Childrens Play*. Universal Journal of Educational Research, 3(12), 1028–1033
doi:10.13189/031212

Bilagor

Under denna del kommer ni finna våra intervjufrågor, missivbrev och samtyckesblankett som vi skickat ut till våra respondenter före genomförandet av studien.

Bilaga 1:

Intervjufrågor:

1. Vad definierar du som informell lek?
2. Hur främjar du för den informella leken?
3. Vilken är din roll i den informella leken på fritidshemmet?
4. Uppfattar du som personal i fritidshemmet att lärmiljöerna bjuder in till informell lek?
5. Vilken betydelse anser du att den informella leken har för barnen?

Eventuell följdfråga:

1. Kan du utveckla ditt svar?

Bilaga 2: Missivbrev

2022-01-21

Hej!

Vi är två studenter vid namn Stefanie och Julia och vi går sista terminen på Högskolan Kristianstad, grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i fritidshem. Inför vårt examensarbete skulle vi vilja intervjua personal i fritidshem och vi vänder oss till er skola. Syftet med vår studie är att undersöka hur personalen uppfattar den informella lekens betydelse på fritidshemmet.

Vi har tänkt göra inspelade intervjuer som vi sedan ska transkribera. Intervjun kommer landa på ca en timme där respondenten är anonym. Den insamlade data används endast till vårt arbete och kommer att makuleras efter arbetets godkännande.

På grund av pandemin tar vi hänsyn om ni inte har möjlighet att ta emot besök därför har vi zoom eller liknande som alternativ.

Vi vore tacksamma om du frågade om någon var intresserad och återkopplade till stefaniekerkai@hotmail.com eller kristiansson1998@gmail.com

Vid svar kommer en samtyckesblankett att skickas ut till gällande personal.

Vi är ytterst tacksamma för svar!

Med vänliga hälsningar Stefanie och Julia

Högskolan Kristianstad | www.hkr.se

Bilaga 3: Samtyckesblankett

Hej!

Vi heter Stefanie och Julia, och kommer från högskolan Kristianstad där vi studerar till grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem. Vi är mitt uppe i skrivandet av C-uppsatsen och är nu redo för att göra våra intervjuer för att samla in era tankar kring den informella lekens betydelse i fritidshem.

För att delta i studien vi kommer att genomföra får du nedan information kring hur vi behandlar dina personuppgifter och svar. Efter godkännandet av arbetet kommer det att publiceras i Diva Portal. Vi kommer att ta hänsyn till de fyra etiska principerna i vår studie:

- Vi kommer att följa den nationella lagstiftningen.
- Vi garanterar er att deltagandet är frivilligt och att ni får lov att hoppa av om ni önskar.
- Arbetet kommer att transkriberas på rätt sätt och ni kommer vara anonyma.
- Vi kommer att skydda ert intresse och inte dela med oss av den lagrade informationen.

Vi kommer att genomföra semistrukturerade intervjuer med fasta frågor, men där vi ger oss rätten att ställa följdfrågor om vi anser det nödvändigt för studien. Frågorna kommer att vara relevanta för vårt undersökningsområde. Intervjuerna kommer att ske enskilt tillsammans med oss där vi kommer att spela in intervjuerna med ljudupptagning från våra mobiler. Ljudinspelningarna kommer att användas i vår kvalitativa analys, där vi utgår ifrån att ni svarar på frågorna utifrån era egna uppfattningar då studien riktas mot detta. Allt material kommer att makuleras efter arbetets godkännande. Genom era underskrifter godkänner ni till ovanstående information.

Vi är tacksamma för ert deltagande och ser framemot att träffa er på intervjun.

Med vänliga hälsningar

Stefanie Kerkai och Julia Kristiansson

Datum: _____

Intervjuledare

Intervjudeltagare